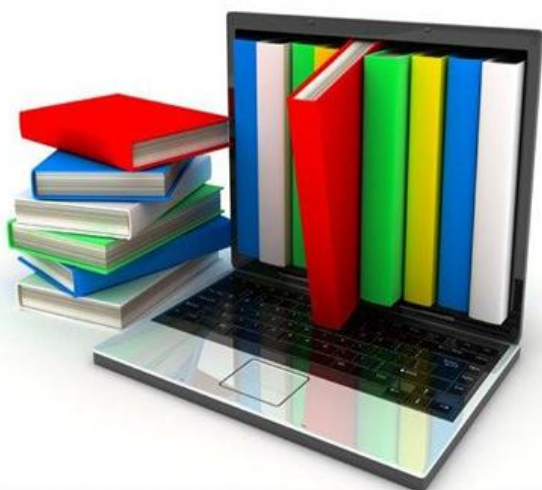


**Відділ культури виконавчого комітету
міської ради**

**Центральна міська бібліотека для дорослих ім.
Б.Антоненка-Давидовича**

Сучасний інформаційний потенціал бібліотеки



**Методичні поради
Ромни - 2017**

Сучасний інформаційний потенціал бібліотеки: методичні поради/ Центральна міська бібліотека ім. Бориса Антоненка-Давидовича; укладач провідний методист МЦБС О.П. Дудка. – Ромни, 2017. – 38 с.

Методичні поради «Сучасний інформаційний потенціал бібліотеки» висвітлюють діяльність публічної бібліотеки як інформаційного центру громади. Корисними будуть поради щодо використання різних видів і форм інформаційного обслуговування у бібліотеках, ролі довідково-бібліографічного апарата та новітніх інформаційних технологій у забезпеченні інформаційних потреб громади, рекомендації по веденню блогів та спілкуванню в соціальних мережах.

Видання адресовано фахівцям бібліотек, всім, кого цікавить дане питання.

НАША АДРЕСА:

**Центральна міська
бібліотека для дорослих
ім. Бориса Антоненка-Давидовича
вул. Коржівська, 94
м. Ромни
Тел. 5-31-53
Ел. адреса: library-romny@ukr.net**



Публічні бібліотеки та їхня роль у забезпеченні інформаційних потреб населення

Основними завданнями бібліотеки як соціокультурної структури, незалежно від часів і

суспільних устроїв, є зібрання, упорядкування, зберігання знань та інформації на всіх носіях і з усіх каналів інформації та обслуговування наявними в бібліотеці джерелами усіх бажаючих.

Із шкільних років ми звикли до певного образу бібліотеки: книжне зібрання, формуляри та печатки на книжках. Проте сьогодні виросло нове покоління, новий тип читачів, а отже нові вимоги до бібліотечних установ.

Сучасні читачі комп'ютерно грамотні, оснащені мобільними телекомунікаційними приладами. Вони хочуть брати багато і на відстані. А отже ми спостерігаємо тенденції зростаючого дистанційного сервісу. На це слід націлитися всім бібліотекам, всім співробітникам бібліотек. Дистанційне обслуговування стає визначальною рисою бібліотек, інфосередовища. Тут криється майбутнє.

Бібліотеки – з'єднувальні ланки: між типами грамотності, між типами культур, між поколіннями, що виросли в окремих інфосередовищах – традиційних і цифрових, між типами інформаційних ресурсів. Взагалі інформаційне суспільство, в стадію якого вступило людство, всіма аналітиками характеризується як суспільство зростання послуг. Сфера послуг навіть переважатиме сферу матеріального виробництва. Зрозуміло, що в такій ситуації бібліотека з традиційним скромним набором послуг буде приречена.

Нині публічна бібліотека розглядається як найдемократичніший соціальний інститут, що мусить бути максимально наближеним до повсякденного життя

населення. Бібліотека забезпечує користувачам вільний, рівноправний доступ до найрізноманітнішої інформації, надає можливість для безперервної освіти, допомагає задовольняти культурні, комунікаційні потреби, а отже – реалізує право людини на вільний, всебічний розвиток особистості, який гарантований Конституцією України.

Бібліотеки, які завжди були **провідниками державної політики**, сьогодні мають приділяти першочергову увагу виконанню своєї традиційної функції – **інформаційної**, відмінною рисою якої є аналіз, оброблення інформації, її оперативне доведення до кожного пересічного громадянина. А визначення пріоритетом діяльності бібліотеки її перетворення на **інформаційний центр громади** посилює **соціальну функцію** бібліотеки. Змінюється її місце в культурно-освітній та інформаційній інфраструктурі регіону, роль у громадському та політичному житті, розвитку місцевого самоврядування, у підвищенні соціальної активності населення.

Для досягнення успіху на цьому шляху необхідно зробити чотири кроки: **знати**, чого ви хочете, **діяти**, вчитись **аналізувати** результати своїх дій, **змінювати** свою поведінку залежно від результатів.

Перетворення публічної бібліотеки на інформаційний центр громади, коли, з одного боку, бібліотека формує громадську думку і доводить її до владних органів, а, з іншого, інформує громадськість про діяльність місцевої влади; збирання фактографічної інформації з питань повсякденного життя надають діяльності бібліотеки інноваційного характеру.

Розглянемо приблизну **схему забезпечення інформаційних потреб населення** публічною бібліотекою:

⇒ Виявлення потенційних споживачів інформації, можливих партнерів та спонсорів.

⇒ Визначення потреб і мотивацій користувачів.

⇒ Відбір інформації, яку бібліотека може надати жителям без додаткових інвестицій.

⇒ Інформування спільноти про можливості бібліотеки.

⇒ Оптимізація процесів пошуку інформації.

⇒ Акумуляція інформації для індивідуальних користувачів та окремих груп населення.

⇒ Визначення доцільності подальшого використання інформації.

⇒ Збереження відібраної інформації (час, можливі носії інформації, доступ).

Таким чином саме публічна бібліотека стає інформаційною брамою життя спільноти, саме тут акумулюється місцева інформація, готуються дайджести, інформаційні досьє, експрес-інформації про рішення місцевої влади, нові соціальні пільги, навчання за кордоном, продаж чи купівлю житла, поради безробітним – тобто те, що найбільше потрібно населенню. За даними зарубіжних дослідників, 85% проблем людей (житло, робота, освіта, дозвілля) вирішуються саме за місцем проживання, на місцевому рівні. Зрозуміло, що ця інформація повинна постійно оновлюватися.

Відбуваються радикальні зміни **і в методах збирання, оброблення, і у формах надання місцевої інформації.** Бібліотека активно співпрацює з органами влади, соціальними установами, бізнесовими структурами, громадськими організаціями даної місцевості, що надають бібліотеці відповідну інформацію. Бібліотека стає координаційним центром громади, важливим і помітним закладом в інфраструктурі регіону.

Проте часто-густо члени **місцевої спільноти не завжди знають про можливості публічної бібліотеки.** На жаль, ще дуже сильно спрацьовує стереотип масової бібліотеки – як місця, де можна отримати лише літературу з позакласного читання.

У книгозбірні є багато **можливостей розповісти про себе. Друкована реклама,** хоч це і досить дороге

задоволення, є дієвим засобом залучення до бібліотеки мешканців території, яку вона обслуговує. Реклама дозволяє поінформувати громаду про можливості бібліотеки, її діяльність та може дати цікаві результати.

Значну роль відіграє й **інформаційна зона**, створена у бібліотеці, матеріали якої можуть здивувати, зацікавити, привабити відвідувачів. І, безумовно, велике значення має надання людям можливості проявити себе, реалізувати свої здібності у книгозбірні, адже вони мають непоганий досвід з організації виставок творчих робіт своїх користувачів, їхніх бенефісів, спілкування за інтересами тощо.

Крім роботи з населенням, слід довести необхідність бібліотеки структурам, від яких певною мірою залежить її життєдіяльність. Традиційні плани і звіти можна подати дуже сучасно. Короткий витяг із плану з цифрами та діаграмами, які запам'ятовуються, розданий в усі соціальні служби та громадські організації, представникам влади; розробка невеличкої програми (виходячи з можливостей бібліотеки) на виконання загальнодержавних або місцевих програм, до певних подій чи дат; інформаційний звіт про діяльність книгозбірні, котрий може бути опублікований у місцевій газеті, продемонструють здатність бібліотеки вирішувати серйозні завдання і бути необхідною складовою соціокультурного життя спільноти.

Сприятиме цьому і **визначення кола партнерів**, разом з якими вона працює. За їхньою допомогою бібліотека може розробити сумісні програми, підготувати фактографічну інформацію соціального характеру, провести творчі акції, які матимуть широкий резонанс серед населення. Більше того, у співпраці, наприклад, із соціальними службами можна налагодити обслуговування людей з обмеженими можливостями, особами похилого віку, багатодітними сім'ями. Саме вони потребують першочергового інформування про свої права та можливості.

У результаті такого соціального партнерства публічна бібліотека отримuje:

- можливість залучення до участі у своїх заходах додаткового кола спеціалістів – консультантів з різних життєвих проблем пересічної людини;
- нові джерела інформації;
- підтримку громади, місцевої влади, зокрема фінансову;
- можливість поповнювати свої фонди, в т. ч. за рахунок книжкових дарів.

Отже, публічна бібліотека має прагнути бути саме **інформаційним центром**, аби кожен житель не витрачав час, щоб знайти потрібні відомості, а знав, що саме тут він за мінімальний проміжок часу дістане максимально повну інформацію.

Важливим є і пошук додаткових джерел фінансування. Проте йти до можливих спонсорів краще, маючи портфоліо бібліотеки. Це – коротка інформація про установу, її можливості, коло партнерів, проекти та програми над якими вона працює, публікації в пресі та запрошення до співпраці.

Наші зарубіжні колеги дуже часто починають рекламні проспекти зі слів: «Ми зкономимо Ваш час і гроші». Сьогодні **тематичні добірки фактографічного характеру**, які готує бібліотека, можуть зробити і те, й інше. Вони можуть розкривати, наприклад, такі теми: «Комунальні послуги і ми», «Житло в нашому місті», «Пільги воїнам АТО» і т. ін. Особливе місце серед них займають краєзнавчі розвідки. Таким чином інформація стає товаром, який узагальнює вже готові результати інформаційного пошуку.

Тепер від бібліотекаря вимагається перевіряти точність опублікованих даних, вміти шукати відповідь в Інтернеті, користуватися бібліографічними та іншими матеріалами, обирати правильні та економічні шляхи бібліографічного та фактографічного пошуку, виробляти його алгоритми.

Видання інформаційної продукції, в якій зацікавлені і місцева влада, і населення, використання документних ресурсів бібліотеки для формування інтелектуальної еліти суспільства, розширення партнерських зв'язків, забезпечення комфортності обслуговування, підтримка населення – все це є запорукою успіху діяльності публічної бібліотеки.



Задоволення інформаційних потреб користувачів публічних бібліотек

Бібліотека, відчуваючи на собі зміни у суспільстві, поступово трансформується. Це віддзеркалюється й у терміносистемі бібліотечного обслуговування: поняття «читач» усе частіше замінюється термінами «користувач», «абонент бібліотеки», «споживач інформації». З'явилося поняття «бібліотечна послуга».

Відомий німецький соціолог Макс Вебер, ще на початку 20 століття, звернув увагу на те, що головним в соціальному житті суспільства є очікування, тобто кожен громадянин, йдучи до магазину, очікує зробити там необхідні покупки, а звертаючись до бібліотеки очікує отримати необхідну інформацію.

Соціальні інститути, в т.ч. і бібліотеки, створені для здійснення певних очікувань громадян та зобов'язані їх виконувати. Сучасна бібліотека повинна передбачати очікування користувача. Якщо користувач розраховує одержати книгу або іншу інформацію, а виявляється, що потрібної книги або інформації немає, при цьому бібліотекар вів себе некоректно, користувач ставить питання навіть про те, чи потрібна така бібліотека?

Цікаво, що сьогодні в бібліотеці можна зустріти не тільки традиційних читачів, які звертаються до друкованих

документів, а й таких, що прийшли до бібліотеки користуватися фондами колекцій на електронних носіях, відео чи інформацією мережі Інтернет. І таких користувачів стає все більше.

З'явилися **віддалені користувачі, які отримують інформацію з веб-сайту бібліотеки**. Завдяки електронним мережам бібліотека сьогодні має можливість без обмежень збільшити час обслуговування користувачів, надаючи інформацію про свої фонди через веб-сайт та он-лайн каталог.

Спостерігаються нові тенденції щодо задоволення інформаційних запитів саме населення. Забезпечення потреб жителів **інформацією соціального змісту стає пріоритетним завданням публічних бібліотек**. Слід відзначити конкретизацію інформаційного забезпечення окремих груп споживачів. Особливо це стосується незахищених верств населення: людей з фізичними обмеженнями, представників так званого «сивого покоління», дітей. У той же час бібліотеки активно співпрацюють із владними структурами, соціальними та громадськими службами, бізнесменами та підприємцями.

Таким чином діяльність **публічної бібліотеки спрямовується на:**

1. Надання населенню та органам місцевої влади інформації:
 - правової;
 - соціально-побутової;
 - що стосується місцевого самоврядування.
2. Інформаційну підтримку муніципальних органів.
3. Забезпечення можливості безперервної освіти і навчання:
 - співпраця з навчальними закладами різного рівня;

- спільна робота з місцевими службами дистанційного навчання та курсами перекваліфікації, підвищення кваліфікації.

4. Підтримку культурного життя громади:

- участь у місцевих заходах;
- організація змістовного дозвілля.

Значні зміни спостерігаються і у **запитах користувачів**. В залежності від їхніх потреб і використання бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг визначаються такі мотиви звернення до бібліотеки:

- **індивідуальні** для особистого користування та членів сім'ї;
- **навчальні** - з метою навчання;
- **наукові** - з метою здійснення наукової діяльності;
- **економічні** - для удосконалення існуючих та виробництва нових товарів і послуг;
- **торгові** - з метою наступного перепродажу;
- **функціональні або виробничі** - для виконання покладених на користувачів виробничих функцій.

Тому публічна бібліотека, яка дійсно прагне стати центром місцевої спільноти, має приділяти значну увагу підвищенню якості своїх послуг, забезпеченню інформаційних потреб населення.

Саме інформаційна складова стає основою взаємодії бібліотекаря та громади і постійно знаходиться в полі зору бібліотекаря, закладається у план роботи бібліотеки. Для цього книгозбірня постійно аналізує запити користувачів, розширює коло послуг, удосконалює систему довідково-інформаційного обслуговування. **Моніторинг читацьких інтересів** може бути представлений найрізноманітнішими формами, як то: соціологічна розвідка «Вчителі – читачі бібліотеки», «Читає сім'я»; міні-інтерв'ю «Які періодичні видання потрібні»; експрес-опитування «Краща книга року»; рейтинг популярності книжкових виставок «Думайте самі,

міркуйте самі...»); стенд-опитування «Я хочу, щоб у бібліотеці було...».

Традиційна робота бібліотеки з владними структурами набуває дещо іншого змісту. Нові соціально-економічні умови зумовили зміни у структурі управління і, у свою чергу, позначилися на запитах керівників та працівників органів влади різних рівнів. Перш за все, це стосується правової, економічної інформації, матеріалів про вітчизняний і закордонний досвід організації управлінської праці, розвиток ринкових відносин, підприємницької діяльності, з соціальних, екологічних, історико-культурних та інших питань.

Для представників органів місцевого самоврядування і муніципальних службовців працівники бібліотеки готують аналітичні огляди, дайджести, тематичні добірки, де узагальнюється не тільки фактографічна інформація щодо життя місцевої спільноти, але й відомості про досвід розв'язання подібних проблем в інших регіонах країни та світу. Інформація також надається у режимі «запит – відповідь». Інформуються спеціалісти, які працюють в управліннях культури, гуманітарної політики, управліннях у справах молоді, сім'ї, спорту, надаються інформаційні списки відповідно до загальнодержавних програм, календаря знаменних дат та народних свят.

Значне місце у діяльності багатьох публічних бібліотек посідає **робота з навчальними закладами**. Бібліотека інформаційно сприяє забезпеченню навчального процесу, розширюючи коло інтересів учнівства, стимулюючи прагнення до пізнання, виховуючи любов до читання. Ця робота проводиться як на основі постійного моніторингу реальних запитів педагогів та учнів, так і інформування користувачів про сучасні освітні тенденції.

Так, бібліотека може організовувати комплексні заходи, що стимулюють потяг школярів до знань, вчать самостійно мислити та аналізувати. Це *предметні тижні*,

дні знань та ін. Наприклад, Тиждень історії України «Тебе у спадок віддали мені мої батьки і предки невідомі», де можуть бути представлені виставки-персоналії «Світлі імена України і світу»; вечір історичного портрета «Талант служити Україні»; вікторина «Чи знаєш ти?» тощо. Предметний Тиждень точних наук допоможуть інформаційно забезпечити книжкова виставка «Під знаком Нобеля», вікторина «Фізичні явища у народних прикметах», перегляд «Яскраві зірки України у світовій науці», «Про видатних і знаменитих», вечір-портрет «Я є людина – син свого народу» (присвячується особі, чий ювілей святкується у поточному році або людині, пов'язаній із даною місцевістю тощо).

Для тих, хто цікавиться інформацією про різні країни, доцільним буде створення бібліодайджестів на зразок: «Англія, якої ми не знаємо», «Тємниці Країни Сходу Сонця» тощо. Ці добірки можна присвятити і творчості окремих письменників, які нещодавно увійшли до шкільної програми та про які бракує інформації у підручниках. Є сенс у створенні *інформ-досьє*, наприклад, «Вивчаємо англійську мову», яке може мати такі розділи: «Англійська від А до Я», «Інтенсивна англійська», «Англійська, для тих, хто націлений на успіх», «Англійська для всіх», «Літо англійською», «Англійська без проблем».

На допомогу випускникам бібліотеці варто готувати *експрес-інформації* щодо вибору ВНЗ, умов вступу та навчання, можливості репетиторства тощо. Залишається популярною така форма роботи, як «Календар професій». Це невеличкі виставки, здебільшого художньої та популярної літератури, присвячені професійним святам. Завжди викликають інтерес відвідувачів прес-досьє «Приміряємо професію» (сюди, зокрема, доцільно ввести рубрики щодо нових професій, наприклад, ландшафтний дизайнер, мерчандайзер, менеджер з персоналу тощо), «Навчальні установи району запрошують», «Професії, які потрібні в районі» тощо.

Інформаційна зона має містити відомості про конкурси, гранти, можливість навчання за кордоном, рекламні проспекти діючих в районі навчальних закладів.

У той же час увага працівників публічної бібліотеки не повинна обмежуватись тільки питаннями навчання та освіти. Доречно запланувати цикли добірок з тем, які хвилюють молодь: «Лабіринтами права і моралі», «Вміє сказати “Ні!” наркотикам», створення конволютів (наприклад, «Школа життя для старшокласників», «Вакцина від рекламолихоманії», «Дещо про натільний “живопис”», «Дієта з ризиком для життя», «Не спішіть, доньки, в матері».

Важливим завданням залишається формування інформаційної культури читачів, їхнього вміння продуктивно користуватися ресурсами бібліотеки . Формами такого навчання можуть бути: оглядові екскурсії по книгозбірні та ігрові тренінги з основ інформаційного пошуку; підготовка путівників по фондах і каталогах, пам'яток; створення системи наочних засобів інформування про структуру бібліотеки, її довідково-пошуковий апарат тощо.

Своєю увагою бібліотека мусить охопити не тільки учнів, але й педагогів. Вони мають бути поінформованими про перелік послуг, що надає бібліотека для сприяння навчальному процесу.

Все більше зміцнюються **контакти бібліотек із соціальними службами**. Прикладом такої співпраці можуть бути заходи для жителів, проведені спільно зі спеціалістами з пенсійного фонду, зокрема дні інформації «Пенсійна реформа: бути чи не бути?», «Твоя податкова декларація», дні спеціаліста «Що нового в пенсійному законодавстві?», виставки «Пенсійна азбука», дайджести «Готуючись до пенсії», «Маєш право знати» тощо.



Використання різних видів і форм інформаційного обслуговування у бібліотеках ЦБС

Інформаційна діяльність сучасної публічної бібліотеки повинна поєднувати традиційну роботу з розкриттям власних ресурсів із використанням різноманітних інформаційно-бібліографічних форм і засобів, вибір яких у кожній окремій бібліотеці визначається цільовим та читацьким призначенням.

Для посилення інформаційної функції бібліотека має:

1. Розширювати змістовний і видовий склад своїх фондів з урахуванням змін у читацькому попиті; збільшувати частку довідкових видань (енциклопедій, словників тощо), бібліографічних посібників універсального і тематичного характеру; відстежувати поточну бібліографію.

Неодмінна умова підвищення інформативності фонду бібліотеки – використання прийомів аналітичного розкриття його змісту. Зокрема це стосується бібліографічного опрацювання збірників різної тематики (допоможе знаходити потрібні твори у збірках, що вийшли у світ під загальною назвою, підручників, особливо якщо їхні розділи висвітлюють нове бачення окремих подій, нові теми, які нещодавно ввійшли до шкільних програм і про які можна дізнатися тільки з підручників історії України для студентів історичних факультетів. Це спонукає бібліотекаря до ведення робочих картотек, створення тематичних папок, конвolutів, фактографічних інформ-досьє, що полегшує виконання складних бібліографічних довідок. За найбільш актуальними темами складаються рекомендаційні бібліографічні списки літератури, аналітичні довідки.

2. Підвищувати якість довідкового апарата – каталогів (вводити нові тематичні рубрики) і картотек (розширювати їхній спектр) тощо як джерела бібліографічних і фактографічних відомостей. Обов'язковою умовою є відображення місцевої інформації.

3. Шукати нові форми інформаційного обслуговування, широко рекламувати їх, робити доступними для відвідувачів, цікавитися думкою читачів щодо доцільності нововведень.

Нині інформаційне обслуговування здійснюється у двох основних режимах – поточне інформування і довідкове обслуговування; режим «запит – відповідь».

Поточне інформування дозволяє користувачеві бути в курсі змін у законодавстві, економіці, культурному житті, задовольняти свої професійні й особисті потреби. Здійснюється воно за допомогою таких форм інформаційної роботи, як: списки, виставки нових надходжень, дні інформації, дні спеціаліста, бібліографічні огляди літератури, надання регулярної інформації індивідуальним або колективним користувачам за заявленими темами.

Довідкове обслуговування в режимі «запит – відповідь» передбачає у кожному випадку необхідність вирішувати конкретне професійне завдання або особисту проблему. Воно передбачає підготовку окремих бібліографічних довідок, фактографічної або текстової інформації з використанням ксерокопій із різних документальних джерел, які поступово накопичуються у конволютах за окремими темами. Найбільш цікаві довідки зберігаються в архіві виконаних довідок.

Основними видами інформування, що застосовуються у публічних бібліотеках, є масове, колективне (групове) та індивідуальне.

Масове інформування ведеться за допомогою різноманітних форм як у самій бібліотеці, так і за її межами, та включає:

⇒ випуск інформаційних бюлетенів;

- ⇒ організацію виставок-переглядів;
- ⇒ здійснення оглядів літератури;
- ⇒ проведення днів інформації і т. ін.;
- ⇒ підготовку інформаційних матеріалів для місцевої преси, теле- та радіопередач.

Все більшої популярності набувають шорт-листи, що виникли як відповідь на запити читачів, котрі цікавляться сучасною українською літературою. Це короткі рекламні проспекти з відомостями про автора, його твори та їхню наявність в окремих бібліотеках ЦБС.

Дієвими можуть бути листки-звернення до читачів з інформацією про нові надходження літератури до читального залу, розміщені у відповідному розділі книжкового фонду на абонементі.

Колективне (групове) інформування. Розраховано, головним чином, на місцеве керівництво, працівників освіти, культури, спеціалістів народного господарства. Метою є задоволення інформаційних запитів, що пов'язані з виробничою та громадською діяльністю. Здебільшого потрібна вузькогалузєва інформація, підготовка якої потребує висококваліфікованої і копіткої праці.

Індивідуальне інформування. Здійснюється для користувачів, які потребують регулярного оповіщення про нову літературу за визначеною темою.

Для колективного та індивідуального інформування велике значення має постійно діючий зворотний зв'язок з абонентом. Зазвичай застосовуються такі форми зворотного зв'язку:

- ⇒ анкета щодо використання інформаційних матеріалів;
- ⇒ контрольна карта;
- ⇒ співбесіда з абонентом або особою, відповідальною за колективне інформування.

Інформаційно-бібліографічне забезпечення читачів відображається у загальному плані-звіті роботи бібліотеки чи

ЦБС , а також підлягає систематичному відображенню в первинних облікових документах. Це може бути *Щоденник роботи* відповідного структурного підрозділу бібліотеки, в якому рекомендується виділяти такі розділи:

- ⇒ індивідуальне і колективне інформування;
- ⇒ дні інформації;
- ⇒ дні спеціаліста;
- ⇒ виставки;
- ⇒ огляди.

Виконані бібліографічні довідки обліковуються у *Зошиті обліку виконаних довідок* для подальшого відображення у формі державного статистичного спостереження (б-нк).

Форми масового інформування

Виставки

Актуальними залишаються ***наочні форми роботи***: книжкові виставки, куточки, постійно діючі стенди («Вікно інформації») тощо. Виставки, завдяки різноманітності свого читацького призначення, часу дії та місцезнаходження, забезпечують оперативне і багатопланове інформування широкого загалу користувачів.

Щоб виставка привернула увагу відвідувача, вона має викликати емоції, зацікавленість, бажання ознайомитись із представленими документами. За словами В. Гюго: «Творець – книги автор. Творець її долі – бібліотекар». Тому назви для експозицій підбираються нетрадиційні, короткі, що легко запам'ятовуються. Виставки мають інформаційно забезпечувати традиційні форми роботи: тижні правових знань, бібліографічні уроки, дні спеціаліста, дні нових надходжень тощо.

Літературу на виставці розміщують у логічній послідовності – від загального до часткового. На виставці може бути представлений ілюстративний матеріал, діаграми тощо. Обов'язково має бути звернення до читачів з пропозицією звернутися до відповідного розділу ДБА.

Доповненням до книжкової виставки (в рамках комплексного заходу) можуть також бути цикли тематичних полиць, інформаційні перегляди, бесіди, огляди рекомендаційних покажчиків та інші масові форми.

У відкритому доступі бібліотеки практикують організацію поруч зі стелажми виставок відповідної тематики. Безпосередньо у фонді відкритого доступу оформлюють тематичні полиці.

Привернути увагу юних користувачів до книги може книжкова вікторина «Марафон ерудитів». На стелажах виставляються книги з усіх галузей знання, а на найбільш цікавих із них прикріплюється сигнальний значок – «ерудитик». У книжку вкладається цікаве запитання, відповідь на яке можна віднайти, прочитавши видання. У ході кожного «марафону» користувачі переглядають до 50 книг. Така вікторина допомагає молоді відкрити для себе світ книжок як джерело інформації.

Виставки, за характером представленої літератури, підрозділяються на універсальні, тематичні, окремих видів видань тощо; за місцем експонування, – на стаціонарні, виїзні та пересувні.

Огляди літератури

Бібліографічний огляд є досить поширеною формою масового інформування, що може бути самостійною або проводитися біля книжкових виставок під час переглядів, днів інформації та ін. Сьогодні все частіше використовується мультимедійне обладнання, котре забезпечує музичне та візуальне (демонстрацію слайдів) оформлення, тощо.

Існують три види усних бібліографічних оглядів: нових надходжень; тематичний; бібліографічних видань.

Великий інтерес у читачів викликають *огляди нових надходжень* літератури. Їхнє завдання – регулярне та оперативне ознайомлення користувачів із виданнями та бібліографічними матеріалами. Практикуються огляди окремих видів видань. Тривалість інформаційного огляду – 15-30 хвилин.

Найбільш складний вид огляду – *тематичний*. Підготовка до нього починається з уточнення тематики. До огляду включаються кращі з точки зору актуальності, новизни та значимості видання. Його тривалість – 30-45 хвилин. Для проведення огляду за вузькими темами запрошуються спеціалісти відповідного профілю.

Огляди бібліографічних видань покликані допомогти читачам самостійно знайти необхідні їм джерела. Ці огляди розраховані на спеціалістів і частіше за все проводяться на групових заняттях та семінарах з популяризації бібліотечно-бібліографічних знань, а також на додаток до лекцій за певними темами.

День інформації (ДІ) – це комплексний інформаційний захід, до підготовки якого залучені всі структурні підрозділи бібліотеки. Він поєднує в собі різні форми роботи: книжкові виставки, перегляди літератури з визначеної теми, бібліографічні огляди, консультації з використання ДБА тощо.

Основні етапи підготовки та проведення ДІ:

- ⇒ визначити цільову аудиторію, мету проведення;
- ⇒ забезпечити відбір та систематизацію документів певної тематики, при необхідності, використати можливості внутрісистемного книгообміну, МБА тощо.
- ⇒ вирішити організаційні питання (дата, партнери, запрошені виступаючі, розробка назв, звернень, відсилок, афіш, запрошень);
- ⇒ розробка та оформлення наочних форм популяризації літератури;
- ⇒ підготовка текстів бібліографічних оглядів, консультацій тощо;
- ⇒ проведення ДІ згідно з планом;
- ⇒ аналіз ефективності ДІ (кількість відвідувачів, згідно з паспортом масового заходу,

книговидача, опрацювання анкет і т. ін.).

Дні інформації можуть мати широкомасштабний характер і бути присвячені таким важливим акціям, як, наприклад, відзначення Дня охорони навколишнього середовища, Дня Землі, Дня квітів та птахів тощо. Вони можуть супроводжуватися конкурсом малюнка «Світ навколо нас», котрий влаштовуватиметься у стінах бібліотеки (малювання на папері) або біля неї (на асфальті).

Бібліотеки широко використовують малі форми індивідуального та колективного інформування користувачів. Залежно від періодичності нових надходжень літератури за заявленою темою бібліотекар усно або письмово повідомляє про їхню наявність у книгозбірні.

При інформуванні індивідуальних та колективних абонентів одиницями обліку є:

- ⇒ абонент-підприємство (установа) і користувач, які систематично забезпечуються інформацією;
- ⇒ тема, за якою протягом року здійснюється оповіщення абонента (тема, за якою інформація надсилається декільком абонентам, обліковується один раз);
- ⇒ повідомлення – одне усне або одне письмове; доцільно обліковувати кількість назв, що входять до кожного повідомлення.

Наприкінці звітнього року обліковується загальна кількість: абонентів, тем, повідомлень та назв, що входять до них.

Зведена картотека абонентів і тем допомагає визначити кількість тем, склад та загальну чисельність абонентів, які виявили бажання отримувати інформацію від бібліотеки. Вона складається з двох частин: картотеки абонентів, що містить реєстраційні картки, та картотеки тем, за якими ведеться інформування.



Довідково-бібліографічний апарат як складова забезпечення інформаційних потреб користувачів

Чи можна сьогодні уявити публічну бібліотеку без довідкового апарату? Навіть припустивши, що фонд систематизовано, виставлено в алфавітному порядку, скільки ж тонн книг треба переглянути, аби знайти потрібну інформацію? Книгозбірня без грамотно організованих каталогів, картотек, що повно відображають її фонд, автоматично перетворюється на склад застарілих документів.

Довідково-бібліографічний апарат (ДБА) бібліотеки – це сукупність довідкових, бібліографічних та інформаційних видань, бібліотечних каталогів і картотек, фонд виконаних довідок, що призначені для популяризації творів друку, інших документів та надання цілеспрямованої допомоги у виборі літератури.

ДБА бібліотеки має відповідати змісту та обсягу роботи з документами, оперативно поповнюватися інформацією про нові надходження і не менш оперативно звільнятися від відомостей щодо вилучених. ДБА, як і бібліотека в цілому, – організм, котрий змінюється, постійно поповнюється, оновлюється, редагується. ДБА ЦБС забезпечує доступ до інформації про ресурси всіх бібліотек системи.

Для орієнтації користувачів у довідковому апараті та фонді створюються звернення-пам'ятки щодо використання каталогів і картотек. Обов'язкові індивідуальні консультації при запису до бібліотеки. Їх, як правило, проводять біля каталогів, стелажів із довідковими і бібліографічними виданнями з метою роз'яснення правил пошуку творів друку.

Залишається необхідною організація бібліотечно-бібліографічних уроків для учнівства.

Довідково-бібліографічний фонд (ДБФ) – є не тільки складовою частиною ДБА, а і ядром бібліотечного фонду, з якого практично починається бібліотека. Саме довідковий фонд підлягає першочерговому опрацюванню для включення в електронний каталог бібліотеки. Це багаторічне зібрання, що включає словники, довідники, інформаційні та бібліографічні покажчики (крім карткових каталогів та картотек), архів виконаних довідок, бази даних. Останнім часом значне місце займає довідкова інформація на нетрадиційних носіях та віртуальна інформація.

Довідковий фонд має бути у відкритому доступі, щоб у користувача була можливість самому і відразу взяти будь-яке видання. До його складу входить довідкова література – енциклопедії та видання загального змісту і галузевого спрямування, як то: *«Популярна юридична енциклопедія»*, *«Банківська енциклопедія»*, *«Дитяча енциклопедія»*, *«Велика енциклопедія школяра»*, *«Енциклопедія про все на світі»* і т. ін.), довідники *«Швидка юридична допомога»*, *«Країни світу»* тощо.

Підлягають постійному зберіганню словники, календарі (знаменних і пам'ятних дат, галузеві й тематичні: *«Художній календар»*, *«Сто пам'ятних дат»*) тощо.

Інформаційні та бібліографічні покажчики різної тематики і цільового призначення займають важливе місце у ДБФ публічної бібліотеки. Вони є джерелом пошуку, бібліографічного інформування та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів.

Покажчики рекомендаційного характеру, крім суто бібліографічної інформації, включають фактографічні відомості, місцеву інформацію стосовно теми, конкретні адреси та контактні телефони.

Усі бібліотеки виконують у ході обслуговування користувачів велику кількість бібліографічних довідок. При підготовці деяких із них потрібні значні трудовитрати та час, залучення спеціалістів для консультацій. За своїм змістом ці матеріали можуть становити інтерес і для багатьох інших користувачів бібліотеки. Тому накопичення виконаних довідок може бути актуальними і за формулюванням теми, і за складом використаних документів.

Архів виконаних довідок стає частиною ДБФ публічної бібліотеки. Інформація, зібрана тут, може бути використана і при проведенні масових заходів, організації книжкових виставок, бібліографічних оглядів. Власне, це не просто фонд архівного зберігання, а активно діючий бібліографічний апарат. У деяких випадках довідки можуть дати ідею нового бібліографічного покажчика, рубрики в СКС.

Важливе місце у ДБА займає *система каталогів і картотек*.

Це, звичайно, *абетковий каталог*, який відображає весь наявний фонд бібліотеки. Каталог ЦБ району чи міста, окрім власних ресурсів відображає також ресурси ЦБС. Для користувачів, які підбирають літературу за певною темою, більш зручним є *систематичний каталог*.

Важливою ланкою інформаційно-бібліографічної роботи бібліотекаря є робота з картотеками. Найбільш вагомю серед них є *систематична картотека журнальних та газетних статей*, яка побудована за принципом систематичного каталогу (за системою ББК). Вона займає центральне місце в системі картотек, є універсальною за змістом, загальною за призначенням і виконує функцію ядра всієї системи картотек бібліотеки. Особливість СКС полягає в оперативному відображенні нових матеріалів із журналів, газет тощо, постійному введенні нових та актуалізації формулювання старих рубрик. Матеріали в СКС зберігаються

до тих пір, поки у бібліотеці залишається джерело інформації.

При необхідності, додатково ведуться й інші допоміжні картотеки: нових надходжень, назв творів художньої літератури, персоналій тощо. Особливої уваги потребує краєзнавча картотека, яка може бути самостійною залежно від кількості наявного матеріалу.

Картотека нових надходжень призначена інформувати користувачів про поповнення фонду бібліотеки.

Картотека назв художніх творів допомагає у пошуку літератури за назвою твору, яка частіше буває відома користувачу, ніж прізвище автора. Картки цієї картотеки містять мінімум відомостей – назву твору, його жанр, прізвище, ім'я автора.

У публічних бібліотеках також практикується ведення *картотеки персоналій*. До неї можна включати відомості щодо державних діячів, представників науки, культури, досі невідомих широкому загалу.

Краєзнавча картотека містить матеріали, що сприяють вивченню рідного краю: інформацію про книги, аналітичний розпис статей зі збірок і періодичних видань, котрі стосуються даного регіону. У картотеці мають бути відображені також художні твори – місцевих письменників і таких, у котрих згадується цей край. Формування краєзнавчої картотеки здійснюється за такими аспектами: історичний, народознавчий, географічний, екологічний, літературне краєзнавство, видатні люди рідного краю.

Є картотеки, що створюються у методичному відділі для забезпечення професійних інтересів фахівців. Наприклад, систематична картотека методичних матеріалів може відображати літературу з бібліотечної справи і бібліотекознавства, бібліографії та бібліографознавства. Картотека *«На допомогу бібліотекарю»* складається за формами і методами бібліотечної роботи.

Бібліотеки можуть створювати *додаткові картотеки* на власний розсуд. Так, картотека *«Сам собі адвокат»* може включати фактографічну інформацію з періодичних джерел і містити відповіді на найбільш злободенні питання. Рубрики картотеки – це теми, котрі цікавлять користувачів: проблеми житлового, сімейного та трудового права. Саме з цієї картотеки може починатися робота з користувачем, якщо йому важко відразу сформулювати запитання.

Найбільш поширеними об'єктами пошуку є:

Об'єкти пошуку	Приклади фактографічних запитів
Кількісні дані, економіко-статистичні показники	Курси валют; обсяги ввезення-вивезення промислової продукції; демографічний склад населення; розмір прожиткового мінімуму в певному регіоні
Відомості хронологічного характеру	Дати життя вчених, письменників, дати початку – кінця історичних подій, укладення міжнародних угод, прийняття нормативно-правових документів
Адресні дані	Місцезнаходження різних установ
Персоналії	Біографічні дані щодо конкретних осіб; встановлення повного ім'я та по батькові, розкриття псевдонімів
Визначення або переклад терміна, розшифровка абrevіатур	Визначення нових понять, розшифровка абrevіатур назв установ, асоціацій та товариств тощо
Уточнення географічних	Столиці держав, місця корисних

назв та місцезнаходжень
об'єктів

Склад, властивості і
призначення речовин та
матеріалів

Уточнення цитат
(крилатих висловів),
авторів і назв творів
(джерел)

копалин тощо

Призначення лікарських
препаратів; властивості харчових
добавок; склад харчових
продуктів; властивості
полімерних матеріалів, що
використовуються при ремонті
приміщень

Як виник спортивний девіз
«Швидше, вище, сильніше»

Роль ДБА у практичній діяльності публічної бібліотеки важко переоцінити, оскільки від його якості залежить рівень інформаційно-бібліографічної роботи установи.



Інформаційні продукти та сучасні бібліотечні послуги

В умовах глобалізованого та інформатизованого суспільства поняття «інформаційний продукт», «інформаційна послуга» та «бібліотечна послуга» є пов'язаними, взаємозалежними і не можуть відокремлюватись одне від одного в інноваційній сфері бібліотечної діяльності.

Інформаційний продукт – це результат праці, наслідок обробки інформаційного ресурсу, матеріалізований результат інформаційної діяльності, документований на будь-якому носії або оголошений публічно і призначений для забезпечення інформаційних потреб користувача.

Види інформаційних продуктів:

- книги, періодика, відеозаписи, аудіозаписи;
- Інтернет-ресурси.

Останній вид інформаційного продукту, а саме Інтернет-ресурси, є фундаментом для створення нових сучасних і якісних бібліотечних послуг, що ефективно використовується в сучасній світовій та вітчизняній бібліотечній практиках.

Інтернет в бібліотеках розкриває конкретні можливості, а саме:

- забезпечує усім громадянам рівний доступ до світових інформаційних ресурсів;
- ресурси світової мережі Інтернет суттєво доповнюють традиційні ресурси бібліотеки, змінюють спосіб надання бібліотечних послуг, ставлять перед бібліотекарями нові завдання та вимоги;
- більш повно задовольняє інформаційні потреби користувачів;
- покращує бібліотечно-інформаційне обслуговування;
- дає можливість читачам бібліотек у світовому масштабі спілкуватися, обмінюватися ідеями, знаннями та досвідом.

За статистичними даними 56% користувачів використовують Інтернет для відвідування соціальних мереж, 52% для електронної пошти, 36% користувачів шукають інформацію, 41% завантажують фільми і музику, 29% використовують Інтернет для перегляду новин та читання газет, а 23% переглядають онлайн-відео.

Інтернет-послуги сьогодні – це невід’ємна складова частина життя цивілізованих країн, платформа, на основі якої людство працює, навчається, спілкується і відпочиває. Це основа нової цифрової економіки та суспільного устрою держав. Інтернет в бібліотеках на сьогоднішній день – це вимога часу.

Отже, розглянемо приклади бібліотечних послуг, які ґрунтуються на використанні Інтернет-ресурсів.

Електронна пошта (e-mail) – це служба Інтернету, що

дозволяє обмінюватися повідомленнями в електронному вигляді за допомогою комп'ютерних мереж.

Нині традиційне визначення функцій працівників довідково-бібліографічних структур і зміст їх роботи зазнають суттєвих змін: бібліотекарі не тільки надають допомогу читачам в користуванні довідковими чи друкованими виданнями, але й організують довідково-бібліографічне обслуговування електронною поштою, а деякі – надають довідкові послуги в режимі реального часу в Інтернеті.

WAP- технології. Образ бібліотеки змінюється разом з розвитком науки і техніки. Ми допомагаємо розвиватися науці, вона змінює вигляд бібліотеки! Створюються зони WI-FI, запроваджуються мобільні технології (WAP-бази, WAP-енциклопедії, WAP-сайти, WAP-онлайн-каталоги), активно використовуються мультимедійні сервіси (фото, відео (ютуб), аудіо (I-Tunes) тощо).

Веб-сайт бібліотеки. Можливості:

- розширює фізичні межі бібліотеки;
- забезпечує потреби користувачів протягом 24 годин 365 днів;
- розширює функції бібліотеки, серед яких можна визначити: інформаційну (надання широкого спектру матеріалів з фахової підготовки, інформування про події, що відбуваються у бібліотеці); навігаційну (посилання на бібліотечні ресурси та ресурси, корисні для бібліотекарів); комунікаційну (інструмент взаємодії, налагодження діалогу, який полягає в обміні інформацією, а не тільки в її трансляції); інноваційну (можливість запроваджувати нові проекти та послуги в бібліотеці).

Блог (мережевий журнал чи щоденник подій) – Інтернет-ресурс, головний зміст якого це – записи, зображення чи мультимедіа, що регулярно додаються. Для блогів характерні короткі записи тимчасової значущості. Це своєрідна *електронна газета*. Блогерами називають людей, які є

авторами блогів. Блогером може стати будь-хто. Сукупність усіх блогів в Інтернеті створює блогосферу.

Електронний каталог видань на різних носіях інформації в бібліотеках формується і поповнюється за допомогою спеціального бібліотечного програмного забезпечення. Програмне забезпечення призначено для забезпечення доступу користувачів Інтернет до електронних каталогів та бібліографічних баз даних бібліотек. Даний продукт використовується в якості одного із основних компонентів бібліотечних Інтернет-серверів і Інтернет-комплексів .

Віртуальна довідка дозволяє будь-якій особі, не відвідуючи бібліотеку, задати питання і отримати відповідь. Віртуальна довідково-бібліографічна служба – одна із найбільш перспективних форм розвитку довідково-бібліографічної діяльності бібліотек.

Віртуальна книжкова виставка – це публічна демонстрація в мережі Інтернет за допомогою засобів веб-технологій спеціально підібраних та систематизованих творів друку та інших носіїв інформації, що рекомендуються користувачам бібліотеки для огляду, ознайомлення і використання.

Виставка уможливорює віртуальну презентацію видань, що розкриває їх зміст, а також доступ до матеріалів бібліографічного, фактографічного, характеру, що існують в електронному вигляді і доступні в мережі Інтернет.

Електронна бібліотека– комплексна інформаційна система, в якій документи зберігаються і можуть використовуватися в машиночитаній (електронній) формі; програмними засобами забезпечується єдиний інтерфейс доступу з однієї точки до електронних документів, що містять тексти і зображення. База даних ЕБ може складатися з різного виду електронних колекцій документів.

Електронна доставка документів (ЕДД) – платна сервісна послуга, яка надає можливість користувачам (як

юридичним, так і фізичним особам) отримати електронну копію друкованого видання із фондів бібліотеки за допомогою мережі Інтернет. На жаль, не вирішеним залишається питання «авторського права», що утруднює надання такої послуги нашими бібліотеками.

Пункти доступу громадян (ПДГ) задовольняють потреби користувачів у сфері правового захисту громадян в доступі до офіційної інформації. Створені у бібліотеках ПДГ забезпечують доступ до Інтернету як засобу використання громадянами можливостей електронного урядування, допомагають ознайомитися з місцевою та урядовою офіційною інформацією, планами та програмами, долучитися до нових форм урядування.

Соціальні мережі – це структура, що базується на людських зв'язках або ж взаємних інтересах. По суті – це віртуальне об'єднання людей, де обмінюються певною інформацією, що в широкому сенсі є характеристикою самого поняття Інтернет (www.facebook.com, twitter.com, www.odnoklassniki.ua, vkontakte.ru)

Основними можливостями соціальних мереж є: пошук партнерів, професійне спілкування, розширення та просування послуг, заміна або доповнення веб-сайту та ін.

Мета мобільної бібліотеки – забезпечення надання інформаційних, освітніх, соціокультурних і бібліотечних послуг мешканцям, які проживають у важкодоступних та малонаселених пунктах.

Перелік послуг, які сьогодні вже надають наші бібліотеки, постійно розширюється. Серед найпопулярніших є:

- курси комп'ютерної грамотності (вдосконалення навичок роботи з необхідними програмами та Інтернетом);
- зв'язок з рідними і друзями по Скайпу в інших містах та за кордоном;
- правові консультації, юридичні та медичні консультації он-лайн;
- довідки щодо годин прийому, телефонів, адрес

медичних закладів (контакти, порядок запису, що мати з собою, відгуки про лікаря та заклад від інших пацієнтів);

– послуги з працевлаштування (як знайти оголошення про вакансії, навчитися грамотно складати резюме, подавати свою кандидатуру і проходити співбесіду);

– замовлення квитків на літак, потяг, автобус, а також концерт у будь-якому куточку світу;

– розвиток бізнесу через Інтернет;

– купівля через Інтернет товарів, які відсутні у місцевих магазинах;

– проведення різноманітних заходів (зустрічі, збори клубу за інтересами або громадського об'єднання) у комфортному приміщенні бібліотеки;

– електронний щоденник;

– реєстрація на ЗНО та пробне он-лайн-тестування;

– ознайомлення з новинами свого регіону, країни, світу, обмін думками;

– ознайомлення з інформацією органів влади, участь у обговоренні владних ініціатив;

– подання заявки на отримання візи он-лайн;

– уточнення особистих даних у “Державному реєстрі виборців”.

Набуває популярності така нова послуга як он-лайн-вивчення іноземних мов.

Отже, сучасні інформаційні продукти не тільки постійно розширюють спектр бібліотечних послуг, але й докорінно змінюють уявлення про бібліотеку, роблячи її повноправним учасником і об'єктом інформаційного простору.



Бібліотеки і соціальні мережі: технологія взаємодії

Головною метою діяльності бібліотек є

організація та управління інформацією і надання доступу до неї користувачам. Соціальні мережі є логічним ресурсом у цьому контексті. Інструменти соціальних мереж допомагають **донести інформацію до громад у дуже зручний спосіб, а також рекламувати діяльність бібліотеки.**

Соціальна мережа – це спільнота людей в Інтернеті зі схожими інтересами, які обмінюються повідомленнями, діляться інформацією та займаються спільною діяльністю. Зв'язок здійснюється за допомогою внутрішньої пошти або миттєвого обміну повідомленнями.

1) Спілкування. Соціальні мережі – це ще один спосіб підтримувати контакт зі своїми читачами, особливо молоддю, яка активно використовує не тільки електронну пошту, але й сервіси миттєвого обміну повідомленнями, Facebook та смс-повідомлення.

2) Відповідь на позитивні/негативні відгуки. Користувачі обговорюють бібліотеку – як під час особистих зустрічей, так і онлайн. Вони кажуть гарні і не дуже гарні речі. Отже, для надання найбільш ефективних послуг треба бути уважним і до похвал, і до зауважень читачів. Треба зважати на їхні коментарі й демонструвати зацікавленість і увагу до їхньої думки. Це можна зробити за допомогою сервісів Веб 2.0, дозволивши коментувати статті та оголошення на веб-сайті бібліотеки, а також створивши бібліотечний блог.

3) Маркетинг/реклама. На додаток до звичних способів рекламування бібліотеки, як-то флаєри, книжкові закладки, оголошення у засобах масової інформації та прес-релізи, можна використовувати соціальні мережі. Це ще один спосіб поширення інформації. Мільйони людей користуються соціальними мережами, а отже існує дуже висока вірогідність того, що серед них можуть бути ваші читачі. Відповідно, якщо ви уникатимете соціальних мереж, багато людей можуть випасти з вашого поля зору.

4) Краще розуміння користувачів. Бібліотекарі думають, що знають своїх користувачів, але це знання часто може бути

поверховим. Завдяки простому спілкуванню у соціальних мережах можна дізнатися більше про людей, а отже, отримати змогу надавати їм кращі послуги.

Якщо бібліотека має персональну сторінку в соціальній мережі то можна розмістити позначки “Ми у Facebook” або “Читайте нас у Вконтакті” при вході в бібліотеку, в приміщенні бібліотеки.

Це досить ненав’язливий спосіб привернути увагу читачів і заохотити їх брати участь у житті бібліотеки, отримувати її новини та взаємодіяти з нею у соціальних медіа, а також вдалий спосіб поєднати фізичний простір бібліотеки з цифровим

Розвиваючи сервіси веб 2.0 бібліотека може набути новий статус, нові можливості. За допомогою блогів і соціальних мереж набагато ефективніше просувати в Інтернеті бібліотечні послуги, ресурси.

Наявність сайту не заважає вести блог, який в свою чергу має ряд переваг перед сайтом:

- Сайт – офіційне дзеркало бібліотеки, блог не офіційний майданчик для спілкування з читачами;

- Блог, як правило, розміщений в соціальних мережах, що дозволяє привабити увагу нових читачів, партнерів і небайдужих до бібліотечної справи людей;

- Враховуючи особливу стилістику і місце розміщення блогу, бібліотека психологічно стає ближчою до читача;

- Блог і сайт – це різні засоби повідомлення про діяльність бібліотеки, що в сукупності їх використання дозволяє досягнути максимальної ефективності від розповсюдження в Інтернеті інформації.

Основне призначення веб-сайту бібліотеки – служити джерелом інформації, а призначення соціальної мережі – це інтерактивне спілкування бібліотекаря з читачами та колегами. Інформація про бібліотеку в соціальній мережі є відчутною підтримкою основного бібліотечного сайту. Сторінки бібліотек у соціальних мережах Facebook,

ВКонтакте в основному перенаправляють трафік своїх користувачів на “материнський сайт”, бо поряд з власною інформацією в стрічці новин розміщують інформацію, запозичену на офіційному сайті бібліотеки.

Наприклад, на бібліотечному сайті в розділі “Новини” висвітлюється певна подія. Потім ця інформація дублюється на сторінці бібліотеки в соціальній мережі. Тому новина, не чекаючи, коли її помітять, сама “заявляє” про себе з посиланням на першоджерело.

Блог – це веб-сайт, основний зміст якого – регулярні записи, які додаються, фотографії чи мультимедіа, відкриті для читання та коментарів.

В одних блогах можна розвивати творчу активність читачів, в інших публікувати новини, в третіх рекламувати свою роботу в Інтернет, в четвертих створювати бібліотечні продукти. А якщо до бібліотечного блогу підключити соціальні мережі – отримаємо медіа-майданчик, який дозволяє налагодити в Інтернеті діалог з читачами.

Що необхідно для популярності блогів?

- Чітко, зрозуміло та оригінально формулювати свою думку;
- Логічно мислити та аналізувати матеріали інших джерел;
- Вести ділове листування з користувачами, не ховаючись за бюрократичні форми, а будучи живою людиною.
- Коментувати події, виражати своє ставлення.
- Необхідно пам’ятати, що на відміну від офіційного сайту бібліотеки стилістичні особливості блогу носять не офіційний, а довірчий характер.
- Матеріал потрібно подавати цікаво у відповідності з професійними та етичними нормами, а також з дотриманням правил орфографії та пунктуації.

Мільйони людей використовують Інтернет для роботи, навчання, дозвілля; мільйони користувачів мережею

zareestrovani u riznikh sotsialnykh merежах, yavlyayutsya kliєntami programmi dlya spilkuvannya Skype. Tomu zavdannya suchasnoї biblioteki vykorystovuvaty vsi ci sotsialni servisi na svoju koryst, yakі dozvolayut vesti virtualnyi dialog z korystuvachamy i razom z tym organizuvaty vzayemodію mіzh bibliotekoю ta chytachem, yakyy vnosyt svoї propozicii dlya rozvytku, pokrashennya biblioteki ta її poslug.

Analizuyuchi diyalnist knygozbirnykh u tsumu napryamku, mozhna konstatuvaty, sho biblioteki vse bilyshе vykorystovuyut novі mozhlyvosti dlya prosuvannya svoїkh poslug, resursiv, pidtrymky interesu do biblioteki, knygi, chytannya. Kozhna biblioteka vykorystovuye ti soцмережі, yakі є naybilysh populyarnymy u misceviy spilnoti.

Sho dadyut sotsialni merежі biblioteci:

- mozhlyvist nalaгодити komunikatsiyni zv'yazky z korystuvachamy;

- zbylyshyti kilykist korystuvachiv;

- populyarizuvaty on-layn servisi;

- rozshyryty spektr poslug;

- diznatys dumku korystuvachiv pro nayavnist resursiv bibliotek, їх zapity;

- zmenshyti negatyvne stavlennya do biblioteki;

- povidomity novynu;

- rozkazaty pro biblioteku i її podii.

Sotsialni merежі – efektyvnyi i nedorogyy instrument dlya spilkuvannya z chytachem, rozshyrennya auditorii yakyy dozvolayе zdіysnyvaty neformalnyi obmin dumkamy i sposterejennyamy, shvydko poшыryvaty tvorchі ideї, momentalno reaguvaty na aktualni podii. Dopomogayut operativnovirishuvaty pytannya, dolaty geografichnu izolyatsію.

Опитувальний листок

Шановні жителі!

Наша бібліотека проводить вивчення інформаційних потреб населення. Щоб продуктивніше організувати співробітництво владних структур і бібліотеки, просимо відповісти, яка інформація про діяльність місцевої влади, органів місцевого самоврядування цікавить вас, членів вашої родини:

- про структуру та роботу органів влади: прізвища та імена держслужбовців та членів комісій, їх посади, функції, дні та часи прийому;
- з якого приводу, коли і які рішення приймалися;
- де оформити ті чи інші документи, що для цього потрібно;
- нормативні документи місцевих органів управління;
- інформація про місцевий бюджет та податки;
- щодо муніципальної власності та приватизації;
- щодо робочих місць;
- стосовно житлової ситуації в районі;
- щодо екологічної ситуації в районі;
- про діяльність правоохоронних органів, боротьбу зі злочинністю;
- щодо планів будівництва у районі;
- про заходи та плани благоустрою;

Ваші побажання допоможуть нам збирати потрібну інформацію і надавати вам для використання.

Дякуємо, що знайшли час відповісти на нашу анкету.

Використані джерела:

1. Амеліна Є. Інноваційні послуги сучасних українських бібліотек: Інформаційні технології / Є. Амеліна // Бібліотечна планета. – 2012. - №1. – С.14-19.
2. Виспянський І. Що таке блог і як його завести? [Електронний ресурс] / І. Виспянський. – Режим доступу : <http://vispyanskiy.name/?p=9>. – Назва з екрана.
3. Волян Н. Сучасні бібліотеки змінюють життя: успішні практики бібліотек Рівненщини / Н. Волян // Бібліотечна планета. – 2015. - №2. – С.27-29.
4. Грабарь Н. Миссия библиотек в условиях электронно-информационной революции / Наталья Грабарь, Татьяна Соколовская // Бібліотечний форум України. - 2012. - №2. - С. 8-10.
5. Користь соціальних мереж для бібліотек, або «Ви ще не на Фейсбуці?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bibliomist.org/images/pdf_doc/u_skarbnycu/korist_social_nuh_merej_dlya_bibliotek.pdf. – Назва з екрана.
6. Мажара Л. Організація соціально-побутового інформування користувачів / Л. Мажара // Бібл. планета. – 1998. – №2. – С.13-14.
7. Методичні рекомендації на допомогу організації інформаційно-бібліографічної роботи централізованих бібліотечних систем // Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС. – К., 1983. – 22 с.

8. Моїсеєва С.А. Віртуальна виставка [Електронний ресурс] / Моїсеєва С.А. - Режим доступу http://www.library.lg.ua/ukr/kollegam_metod.php?filaname=2011_03_14_10_45_24.html&name=%C2%B3%F0%F2%F3%E0%EB%FC%. Назва з екрана

9. Моргенштерн И.Г. Справочно-библиографический аппарат библиотеки // Сов. библиография. – 1982. – №2. – С. 22-32.

10. Организация работы ЦБС: Инструкции и учет. формы / МК СССР; Гос. б-ка им. В.И. Ленина; Гос. публ. б-ка им. М.Е. Салтыкова-Щедрина. – М., 1985. – 192 с.

11. Раковецька М. Бібліотека як центр місцевої громади / М. Раковецька // Бібліотечний форум України. – 2009. - №2. – С. 28-31.

12. Сокульська С. Роль публічної бібліотеки в житті місцевої громади / С. Сокульська // Бібліотечна планета. – 2011. - №2. – С. 20-22.

13. Соціальні мережі для бібліотекаря, це: Результати опитування [Електронний ресурс] / Нац. Парламентська б-ка України. – Режим доступу:

<http://profy.nplu.org/articles.php?lng=uk&pg=4882>. Назва з екрана

14. Талалаєвська М. Блоги публічних бібліотек України / М. Талалаєвська // Бібліотечна планета. – 2016 .- №3. – С. 19-23.

Зміст

1. Публічні бібліотеки та їхня роль у забезпеченні інформаційних потреб населення.....с.1-6
2. Задоволення інформаційних потреб користувачів бібліотекс.6-12
3. Використання різних видів і форм інформаційного обслуговування у бібліотеках.....с.12-19
4. Довідково-бібліографічний апарат як складова забезпечення інформаційних потреб користувачів с.19-24
5. Інформаційні продукти та сучасні бібліотечні послуги с.24-30
6. Бібліотеки і соціальні мережі: технологія взаємодіїс.30-34
7. Додатокс.34-35
8. Використані джерела.....с.38